

Silverräven nr 37. Jan. 2020

Medlemstidning för Sala-Heby släktforskare

Ordförande har ordet.

Verksamheten 2019

Program våren 2020

DNA och brott.

Efterlysningar

Hebysida

Föreningsinfo

Årsmöte i Heby Folkets Hus

söndag 8 mars kl 14.00

Gäst: Fredrik Mejster, Uppsala.

Ämne: Bakom kulisserna på TV-programmet “Allt för Sverige”

Obs ingen mer kallelse i pappersformat kommer.

Anmälan till ordf.

Ordförande har ordet.

God fortsättning på år 2020.

Hoppas att det gångna året varit bra för er. Jag har som vanligt besökt västra Skottland både för att hälsa på nära och kära släktingar samt njuta av den brutala naturen som markant avviker från den platta Salaslätten. På släktforskningsfronten har jag försökt att knäcka frågan hur är vi släkt med varandra efter vi har fått träff på varandra i matchlistorna i DNA-resultatet. En del problem har vi löst men många träffar får nog anses för avlägsna för att kunna reda ut. I förra numret lovade jag att återkomma med lite om DNA och att kunna lösa brott. I detta nummer finns det två artiklar som handlar om det. Om man ska ställa sin DNA-analys till polisens förfogande får var och en avgöra.

Ett mycket sorgligt besked nådde oss i styrelsen i slutet av november att vår styrelsekollega Elsa Johnsson hade lämnat oss för evigt. Föreningen var representerad vid begravningen.

Ur verksamheten år 2019

Verksamheten har under det gångna verksamhetsåret präglats av de Öppna hus som har varit och som vi kommer att fortsätta med. De genererar många kontakter och är en god bas för deltagare i våra kurser och god grund för nya medlemmar. Kursdeltagarna är mycket nöjda med kurserna. Ett stort tack till Yvonne och Monika som håller i kurserna. Tack till Vajeleth Granlund-Vahlén för din medverkan vid Öppet hus, du delger besökarna av dina kunskaper och sprider god stämning i lokalen.

Föreningen har inte haft någon bra hemsida, orsakerna behöver vi inte gå in på. Hans-Lennart väckte frågan på ett styrelsemöte i våras och erbjöd sig att vara webbmaster. Styrelsen valde den lösningen av hemsida som Sveriges släktforskarförbund hade. Nina Mårtensson på förbundet och Hans-Lennart kunde i augusti presentera en i styrelsens synpunkt mycket bra hemsida. Gör ett besök och kom gärna med förslag och idéer om den. Se <https://sala-heby.slaktf.genealogi.se>
Tack för ditt arbete med den Hans-Lennart.

Vi är med i Samarbetet Föreningarnas hus och disponerar samlingslokaler i Träffpunkten f.d. Kaplanen. En dag i oktober deltog vi i en aktivitet som ordnades i samarbete med Sala kommun och Träffpunkten. Det pratades mycket och bildspelet som visades uppskattades av besökarna.

När vi tackade ja till RIK-skolans erbjudande om att delta i deras verksamhet där vi skulle prata släktforskning för skolbarn i låg- och mellanstadiet visste vi inte vad slutresultatet skulle bli. Åbyskolan i Saladamm tackade ja till vårt besök efter lite kontakter med dem. Resultatet blev kanske inte vad vi förväntat oss. Det blev mycket bättre än vi och skolan kunde ana. Besöket av en f.d elev vars far hade varit lärare i sitt liv på skolan var mycket uppskattat av eleverna. Föreningen har fått erbjudande om att delta i vår på några skolor.

Släktforskardagarna 2020

Årets släktforskardagar är i Skövde den 22-23 augusti.
En höjdpunkt för släktforskare. Mer info finner du här.

<https://sfd2020.se>

Program våren 2020

Torsdag 16 januari

Öppet hus på Föreningarnas hus, Drottninggatan 10, Sala kl. 13.00-16.00

Lördag 18 januari

Släktforskningens dag på Föreningarnas hus, Drottninggatan 10, Sala kl. 11.00-14.00

Söndag 16 Februari

Öppet hus på Föreningarnas hus, Drottninggatan 10, Sala kl. 13.00-16.00

Söndag 8 mars årsmöte Heby Folkets Hus kl 14.00

Se bifogad kallelse

Måndag 16 mars

Öppet hus på Föreningarnas hus, Drottninggatan 10, Sala kl. 13.00-16.00

Torsdag 16 april

Öppet hus på Föreningarnas hus, Drottninggatan 10, Sala kl. 13.00-16.00

Lördag 16 maj

Öppet hus på Föreningarnas hus, Drottninggatan 10, Sala kl. 13.00-16.00

Onsdag 27 maj

Besöker vi landsarkivet Uppsala. Mer info kommer.

Tisdag 30 juni

Resa till gamla stan, Stockholm. Mer info kommer.

Lördag 11 juli

Sommarmöte i Fräbrunn. Mer info kommer.

Det är många som vill ha hjälp när man kört fast i sin släktforskning eller vill ha hjälp att starta upp. Ni som besöker oss vid "Öppet hus", för att tiden (ca 30 min) med er ska bli så effektiv som möjligt, se till att vara riktigt förberedd, ta med dom underlag ni har, skriv ner era frågor.

Lite nyheter

Sveriges hembygdsförbund

har sedan några år ägt databasen Bygdeband. Den stängdes ner 1 jan.

Den ska uppdateras och knytas närmare hembygdsförbundets webbplats <https://www.hembygd.se>

Den beräknas komma igång den 15 mars.

Arkiv Digital

Har presenterat mycket nytt material den senaste tiden. Utöver källmaterial har de presenterat ett släktforskningsprogram att registrera sin forskning i. En fördel med programmet är att det är lätt att kopiera in källan i det. Programmet har mött blandad kritik av användarna för att det finns mycket att utveckla. Det säges att Rom byggdes inte på en dag.

De har också köpt in många flygbilder av olika företag. Praktverket Svenska Gods och gårdar kommer också presenteras i deras register. Se deras hemsida vad de erbjuder oss forskare.

<https://www.arkivdigital.se>

DNA och hitta grova brottslingar.

Publicerad av Sveriges Radio.

Uppdaterad 28 december 2019 Publicerad 28 december 2019

Familjesökning hjälpte polisen hitta två okända gärningspersoner

51 sökningar där polisen hittat två tidigare okända gärningspersoner och fastställt identiteten på ett tidigare okänt brottsoffer. Det är resultatet efter ett år med utvidgade möjligheter att spåra okända gärningspersoner genom familjesökning med hjälp av DNA.

Familjesökning innebär att brottsplatsspår från okända gärningspersoner matchas mot alla personer i polisens DNA-register med syfte att hitta en nära släkting till den som lämnat spåret.

Genom det kan man få fram en lista på de som har störst sannolikhet att kunna vara föräldrar, barn eller syskon till den som avsatt spåret på brottsplatsen. Och då får polisen utreda om det är en nära släkting eller inte, berättar Christina Widen som är forensiker på Nationellt Forensiskt Centrum, NFC, som analyserar DNA-spår från brottsplatser.

51 DNA-träffar på ett år

Sedan familjesökning blev tillåtet 2019 har NFC familjesökt spår i 41 ärenden, sammanlagt 51 sökningar och fått träff på möjliga släktingar i samtliga. Men det innebär inte med automatik att den okända gärningspersonen kommer att kunna identifieras.

– Nej för det kan vara träffkandidater som av en slump liknar brottsplatsspåret så polisens utredare har nog ett digert arbete att kolla om personerna på listorna som vi har levererat har föräldrar, barn, eller syskon som kan vara aktuella, säger Christina Widén.

Två gärningsmän – en fällande dom

Hittills har man hittat två tidigare okända gärningspersoner och ett tidigare okänt brottsoffer genom familjesökning. En av gärningspersonerna man identifierat är en man som begick en våldtäkt på en nioårig flicka i Billdal 1995 och som nu har dömts för det.

Han hittades genom att en nära anhörig fanns i polisens register och efter sedvanliga utredningsåtgärder kunde polisen ringa in mannen som greps och topsades. Hans DNA visade sig stämma helt överens med DNA-spåret man säkrat på brottsplatsen.

I det andra fallet där man identifierat en gärningsperson pågår en förundersökning, enligt Christina Widén.

Inte okomplicerat

Familjesökningar sker främst i mordärenden, i både pågående och så kallade kalla fall, men även i sexualbrottsfall och vissa brottstyper av mindre allvarlig karaktär men där det har varit fråga om seriebrottslighet.

Även om möjligheten att spåra okända gärningspersoner har utvidgats med hjälp av familjesökning så är det inte helt okomplicerat, enligt Christina Widén

– För att hitta en kandidat måste vi ha tur så till vida att den som avsatt spåret har kriminella släktingar och att DNA-profilen är så pass lik så att vi kan hitta den. För av en slump kan profilerna, även om man är nära släkt, inte vara särskilt lika och då hittar vi inga nära släktingar. Och i andra fall kan det vara en person vars DNA av en slump kan vara likt spåret men inte är en släkting, berättar Christina Widén.

Utdrag av artikel publicerad i Rötter den 7 augusti 2019 Medverkande Peter Sjölund

Är din profil sökbar för polisen i DNA-registrerarna ?

Men hur är det egentligen? Får den svenska polisen verkligen söka i kommersiella släktforskningsdatabaser? Och vilka DNA-släktforskningsföretag rör det sig i sådant fall om? Vi hör med DNA-släktforskningsexperten Peter Sjölund, som har följt händelseutvecklingen under flera års tid och även agerat rådgivare till polisen.

De databaser det rör sig om är Gedmatch och FTDNA och i båda fallen får polisen bara söka släktskap med de profiler där användaren har gett sitt medgivande, säger Peter Sjölund.

Svenska användare som laddat upp sin data till Gedmatch eller registrerat sig hos FTDNA före mars 2019 är automatiskt dolda för sökningar från polisens utredare. Nya användare hos FTDNA förväntas ha tagit del av de nya användarvillkoren och har därför automatiskt godkänt att deras profiler är matchningsbara för polisen. Men den som inte vill matchas med de brottsbekämpande instanserna kan välja att undantas genom att justera sina matchningsinställningar.

Släktforskare blir genetiska vittnen

Hur ser du på att polisen nu kommer att utnyttja en kommersiell släktforskningsdatabas i hopp om att lösa dubbelmorden i Linköping?

Jag tycker det är utmärkt att polisen i Sverige nu tar hjälp av det kraftfulla verktyg som DNA-släktforskning är, för att försöka lösa detta hemska dubbelmord. Och numera har ju både Gedmatch och Family Tree DNA infört att polisen bara kan få släktnöjningar mot dem som givit sitt samtycke till detta, så det finns inte längre några etiska problem. Jag vill därför absolut uppmana alla DNA-testade, som vill hjälpa till i polisens arbete, att gå in på sina inställningar och kryssa i YES för att man ska vara synlig i matchlistorna för polisen, eller "Law Enforcement" som det kallas hos Family Tree DNA. Kanske kan det vara du som bidrar med den avgörande pusselbiten för att klara upp ett mordfall i Sverige.

Vad är det egentligen man ger polisen tillgång till om man öppnar upp för användningen av sin DNA-data?

Polisen kan inte se ditt DNA. Men om de laddar upp ett DNA-spår från en mordplats, får de matchningar med släktforskare som på något sätt är släkt med den okände mördaren. De flesta matchningarna är förstås väldigt avlägsen släkt, kanske på 1600-1700-talet. Men om polisen har tur att hitta några som beräknas var lite närmare, kanske 5-männingar/pysslingar, så kan de med hjälp av omfattande släktforskning ringa in vem mördaren är. Så man kan säga att släktforskare på detta sätt fungerar som "genetiska vittnen", som kan bidra med små pusselbitar för att spåra grova våldsbrottslingar. Eller för att på samma sätt ta reda på identiteten hos ett oidentifierat offer för ett mord eller en olycka.

Tillägg till artiklarna

Ancestry, My Heritage och 23 and me tillåter inte att polisen gör sökningar i deras databaser. Man måste var konsekvent i sitt handlande. Tillåter man att polisen får söka i GED-match och man har laddat upp från något av de andra aktörerna då blir det sökbart för polisen där.

Efterlysning 1

Vi efterlyser medlemmar som kan medverka/hjälpa föreningen vid våra besök i skolor under våren. Skolorna det gäller är: Västerfärnebo, Möklinta, Ransta och Kilbo i Västerfärnebo. Ett garanterat roligt uppdrag. Intresserad ? Kontakta ordf.

Efterlysning 2

Vår hemsida får alltfler besökare och finner den intressant, därför tycker webbredaktören att flera medlemmar anmäler sin forskning till släktforskarkatalogen på vår hemsida. Kontakta ordf. eller webbredaktören.

Efterlysning 3

Alla har vi haft mycket nytta av de olika versionerna av Sveriges dödbok.

Efter ver. 7 planeras att 8:an ska vara klar att presenteras hösten 2021.

Projektet är helt beroende av ideella krafter som gör jobbet att registrera till den.

Se aktuellt läge på följande sida

<https://www.rotter.se/forbundet/nadd>

För er med Arkiv digital

<https://www.arkivdigital.se/online/register/dodregister>

Komplettering och kontroll måste förstås sedan ske från husförhörslängden och andra källor.

Adam och Eva släktforskar.

HEBY KOMMUN

Arkiv för Heby kommuns område

.Skrivet av Kenth Hansson och S-E Grahn

Att söka i socknarnas kyrkoarkiv bereder inte så stora problem, fränsett problem med att tolka skrivstilen i vissa fall. Socknarna ingår i Uppsala ärkestift. De har varit stabila och har inte slagits samman eller delats.

Domböckerna/mantalsböckerna är fördelade på Simtuna, Våla och Torstuna härad men gränserna följer inte alltid sockengränserna.

I kommunens slutarkiv vid Rungården i Morgongåva förvaras Heby kommuns föregångares arkiv och enskilda, gårds- och företagsarkiv som kan vara av intresse för släktforskare.

I Rungårdsarkivet finns bland annat ett flertal hembygdsföreningars arkiv, Sisselbo-Eriks nedtecknade historier, AB Westeråsmaskiner med efterföljare 1874-1988, del av Skattmansöarkivet, del av Aspnäs-arkivet, Tegelbruksmuséet samt politiska föreningar och de frireligiösa samt Frälsningsarméns avdelningar från hela kommunens område med några föregångare.

Lokalt förvarade arkiv är bland andra Olof Kransmuséet i Tärnsjö med Järnvägsutställningen i före detta stationshuset, fd Missionsförsamlingen numera Equmenias arkiv i Östervåla och privat arkiv i Morgongåva Företagsparks lokaler där även Upplandsmuséets arkiv finns.

Socknarnas hembygdsföreningar är med i bygdeband. Bygdeband ligger nere för tillfället men planeras att öppnas den 15 mars.

Westeråsmaskiner

Lite agrarhistoria från Morgongåva.

Westeråsmaskiner (före [1908 Westerås Lantbruksmaskiner](#)) etablerade [1898](#) tillverkning i [Morgongåva, Heby kommun](#) av bland annat [såmaskiner](#) och [slåttermaskiner](#) under namnet *Aktiv*, respektive *Aros* (det senare varumärket användes för dyrare och mer påkostade modeller av till exempel [såmaskiner](#)).

Mest känt blev företaget för den bogserade [skördetröskan Aktiv M](#), som började tillverkas [1948](#). Senare kom företaget även att tillverka bland annat släpvagnar, samt en [snöskoter](#) under benämningen *Aktiv*, den senare till att börja med under namnet *Sno-Tric*.

Dessutom tillverkades en snövessla i ett antal olika modeller under namnen Sno-Trac och Trac-Master. Track-Master användes som pistmaskin under vinter-OS i Sapporo 1972. Tillverkningen av släpvagnar och agenturen för snöskotrar togs under 1980-talet över av [Persson Invest](#) i Östersund.

Tillverkningen av lantbruksmaskiner lades ner [1988](#), i de gamla fabrikslokalerna inrymdes senare företaget [Seelig AB](#).

Källa: Text från Wikipedia.

Styrelse: 2019

Ordförande	Sven-Erik Grahn.	sven-erik.grahn@telia.com
Sekreterare	Monika Eriksson Nyhlén.	MonikaENyhlen@spray.se
Kassör	Yvonne Häggblad-Olsson	yvonne.haggblad.olsson@gmail.com
Ledamot	Hans-Lennart Hansson	ingha.hansson@gmail.com
Ledamot	Elsa Johnsson t.o.m. 26 nov.	
Ersättare	Claes Wannberg	claes.wannberg@gmail.com
Ersättare	Tim Höglund	timh@telia.com
Ersättare	Sylvia Neij	sylwian@tele2.se
Webbredaktör	Hans-Lennart Hansson	ingha.hansson@gmail.com

Organisationsnummer: 879500-7676

Bankgiro 5236 – 0955

Medlemsinformation:

Föreningens ändamål är att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning och förena dem som delar detta intresse.

När du är medlem kan du delta i föreningens aktiviteter.

Du träffar släktforskare som kan hjälpa dig om du kört fast, och du kan hjälpa andra.

Du får rabatt när du köper böcker, CD-skivor från Släktforskarförbundets bokhandel,

Meddela oss ny adress när ni flyttar, underlättar för föreningen att hålla ett aktuellt adressregister.

Har vi inte din e-postadress meddela den till oss för snabbare information.

Medlemsavgift 2020

Enskild 150 kr. Familj 200 kr

Hemsida

<https://sala-heby.slaktf.genealogi.se/>

